

MILJÖFÖRVALTNINGEN

Miljönämnden

Tjänsteskrivelse, 2026-02-04

Charlotta Bertilsson Gunnarsson, 054-540 71 30

charlotta.bertilsson.gunnarsson@karlstad.se

Yttrande - Naturvårdsverkets skrivelse "Förslag på digitala lösningar för digitaliserad tillsynsvägledning"

Ärendenummer MN-2025-3753

Dpl 1.1.4.4.9

Miljöförvaltningens förslag

Miljöförvaltningens tjänsteskrivelse översänds som miljönämndens yttrande till Klimat- och näringslivsdepartementet.

Sammanfattning av ärendet

Regeringen gav Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Kemikalieinspektionen, Statens jordbruksverk och länsstyrelserna i uppdrag att lämna förslag på lösningar för att åstadkomma en effektiv och samordnad digitaliserad tillsynsvägledning och uppföljning samt inrapportering av tillsynen enligt miljöbalken och EU-förordningar på miljöbalkens område. Naturvårdsverkets skrivelse "Förslag på digitala lösningar för digitaliserad tillsynsvägledning" är redovisning av det regeringsuppdraget som nu skickats på remiss och Karlstads kommun ges möjlighet att yttra sig.

Beslutsunderlag

Miljöförvaltningens tjänsteskrivelse den 4 februari 2026.

Förslag på digitala lösningar för tillsynsvägledning – Redovisning av regeringsuppdrag skrivelse 2025-06-19

Ärende

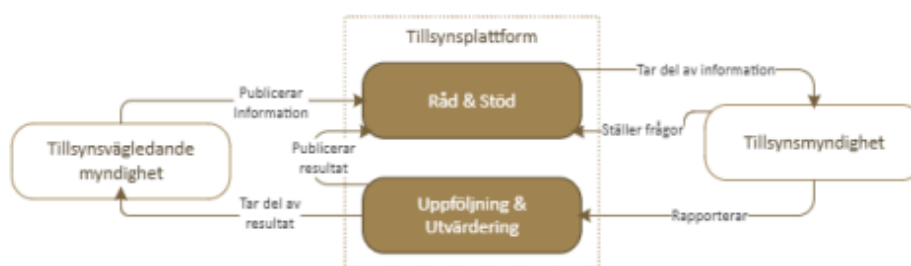
Regeringen gav Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Kemikalieinspektionen, Statens jordbruksverk och länsstyrelserna i uppdrag att lämna förslag på en eller flera gemensamma lösningar för att åstadkomma en effektiv och samordnad digitaliserad tillsynsvägledning och uppföljning samt inrapportering av tillsynen enligt miljöbalken och EU-förordningar på miljöbalkens område. Naturvårdsverkets skrivelse "Förslag på digitala lösningar för digitaliserad tillsynsvägledning" är redovisning av det regeringsuppdraget som nu skickats på remiss och Karlstads kommun ges möjlighet att yttra sig.

Förslaget består av två digitala delar, ett för råd och stöd och ett för uppföljning och utvärdering.

En nationell myndighetsgemensam webbplats föreslås bli den digitala lösningen för råd och stöd. Webbplatsen föreslås bli den centrala punkten för publicering av tillsynsvägledande information. Den ska rymma miljöbalkens samtliga branscher och sakområden, där varje bransch och sakområde innehåller en vald uppsättning med funktioner och information. Funktioner såsom frågor som ställs ofta (så kallad FAQ), nyheter och forum återfinns där. Hantering av både öppen och begränsad åtkomst till information ska vara möjlig. Webbplatsen ska även möjliggöra flera olika anslutningsmöjligheter, i form av länkning, spegling och direktpublicering av redaktionellt material, samt stegvis implementering hos tillsynsvägledande myndigheter utifrån deras respektive behov, förutsättningar och möjligheter.

Den digitala lösningen för uppföljning och utvärdering innebär att tillsynsmyndigheter lämnar tillsynsdata till en central punkt där den valideras, lagras och bearbetas. Lösningen behöver kunna erbjuda förädlade och paketerade dataprodukter, analysverktyg och möjlighet att presentera tillsynsdata som exempelvis grafer, nyckeltal eller datamängder. Tillgängliggörandet kan ske via både användargränssnitt (människa som ser och använder ett system) och maskingränssnitt (maskiner/system som pratar med varandra) och kan tillhandahållas öppet eller med begränsad åtkomst.

Naturvårdsverket föreslås bli ansvarig myndighet för digitalisering av tillsynsvägledning enligt miljöbalken och respektive tillsynsvägledande myndighet behåller ansvaret för sitt vägledningsområde.

För att möjliggöra genomförandet av detta lämnas ytterligare åtta förslag till regeringen. Bland annat föreslås att Naturvårdsverket ges i uppdrag att i samverkan med andra myndigheter genomföra förslaget och att det ska vara slutfört vid utgången av 2028 alternativt tre år efter uppdraget givits. Uppdraget ska också genomföras i nära samverkan med kommunerna. Vissa nya bestämmelser behöver införas i miljötillsynsförordningen och miljöbalken.

Förslagen bedöms skapa goda förutsättningar för en mer enhetlig och effektiv tillsynsvägledning som i förlängningen också kan bidra till positiva effekter i miljön. De aktörer som berörs av förslagen är främst tillsynsvägledande myndigheter, tillsynsmyndigheter, staten och företag. Exempelvis innebär förslagen följande:

- Tillsynsvägledande myndigheter får tillgång till kvalitetssäkrade tillsynsdata för uppföljning och utvärdering av miljöbalkstillsynen.
- Tillsynsmyndigheter får en förbättrad möjlighet att uppnå målen med en effektiv, rättssäker och likvärdig tillsyn genom en myndighetsgemensam plattform för råd och stöd.
- Företagen som är föremål för miljöbalkstillsyn bedöms få mer likvärdiga konkurrensvillkor. Detta som en följd av att förslagen förväntas ge en mer enhetlig tillämpning av aktuell lagstiftning.

Den digitala lösningen bedöms generera besparingar men omställningen bedöms initialt även medföra kostnader för bland annat etablering av de gemensamma digitala lösningarna och utveckling av tillsynsmyndigheternas verksamhetssystem.

Miljöförvaltningens synpunkter

Miljöförvaltningen är generellt positiv till förslaget och håller med i mycket av det som tas upp i remissen. Förslaget som helhet kommer på sikt att bidra till målen om att förenkla rapportering, förenkla tillgången till råd och stöd, stärka samordningen mellan myndigheter samt öka kvaliteten och tillgängligheten på tillsynsdata.

Miljöförvaltningen uppfattar att en nationell myndighetsgemensam webbplats för råd och stöd sannolikt kommer bidra till:

- bättre nationell likriktning av tillsynen och såsom beskrivs i remissen håller miljöförvaltningen med om att desto mer vägledning som direktpubliceras på den myndighetsgemensamma webbplatsen, desto bättre användarupplevelse kommer det innebära för oss som tillsynsmyndighet. Att dessutom komplettera webbplatsen med AI-förmågor för mer personifierad användarupplevelse är också positivt.
- tidsbesparing för oss som tillsynsmyndighet genom att enklare och snabbare och mer effektivt hitta aktuell tillsynsvägledning från en plats, i stället för att behöva söka igenom flera platser.
- minska risken för att föråldrade inaktuella vägledningar fortsatt att används.
- förbättrad möjlighet till att knyta personlig kontakt mellan tillsynsmyndigheter genom förslaget att etablera gemensamma forum för handläggare på den myndighetsgemensamma webbplatsen. Liknande forum som finns redan idag är tacksamma platser att hitta svar från. Kommer sannolikt också att bidra till mer likriktning av tillsynen.

Miljöförvaltningen uppfattar att den digitala lösningen för uppföljning och utvärdering sannolikt kommer bidra till:

- förenklad rapportering genom ett enhetligt sätt att lämna data med standarder som möjliggör en hög grad av automatisering vilket i förlängningen förhoppningsvis kommer spara tid för oss som tillsynsmyndighet samt att kvaliteten på inrapporterade data kommer att bli bättre och därmed mer givande och användbar både för oss som rapporterar och för tillsynsvägledande myndigheter. Vi

förespråkar alternativ 4.3.1 med centraliserad hantering då vi tror att det på sikt kan ge mest nytta.

- mer kvalitetssäkrad uppföljning och bättre möjligheter till utvärdering av tillsynen vilket är positivt då det är viktigt att vår tillsyn bedrivs effektivt med god effekt och med kloka motiverade prioriteringar baserade på tillsynsresultat för att nå maximal nytta. Förslaget kommer stötta oss i att bli mer datadrivna i våra beslut.
- en bra grundförutsättning för fortsatt digital utveckling av planering och uppföljning av tillsyn på lokal nivå genom att nationella standarder för vår tillsynsdata tas fram. En grundläggande förutsättning för att robust och långsiktigt kunna digitalisera vår egen planering och uppföljning och för att kunna utveckla digitala arbetsmetoder för att uppfylla lagkrav om behovsutredning och tillsynsplanering.
- bättre möjligheter för jämförelse mellan kommuner vilket kan vara till nytta för t.ex. planering och kostnadsjämförelser när vi nationellt enas om begrepp och definitioner kopplat till vårt tillsynsarbete.

Miljöförvaltningen har även följande synpunkter:

Det framgår inte av remissen om kommunernas rapportering av data kring förorenade områden till länsstyrelsens EBH-stöd omfattas av förslaget. I nuläget innebär denna rapportering arbete med att manuellt hämta tillsynsdata från kommunens verksamhetssystem för att manuellt skriva in detta i en datafil som sedan skickas till länsstyrelsen. En digitalisering, som även kan omfatta automatisering, av denna arbetsuppgift ses som mycket välkommet och tidsbesparande då nuvarande arbetssätt är tidskrävande och förlegat. Miljöförvaltningen anser att även denna rapportering bör omfattas av förslaget. Speciellt som egeninitierad tillsyn av förorenad mark är något som lyfts i den nationella tillsynsstrategins första period och nu även i nationella strategins andra period och därmed är en arbetsuppgift som inte bedöms minska i omfattning i framtiden. Enkla digitala och automatiserade rapporteringsmöjligheter behövs även för tillsynsområdet förorenad mark. Vilket även inkluderar att den nuvarande wordbaserade MIFO-blanketten bör ersättas med ett digitalt alternativ.

I remissen anges att förslaget kommer innebära omställningskostnader för tillsynsmyndigheternas verksamhetssystem vilket miljöförvaltningen håller med om. Förvaltningen vill tillägga att förslaget sannolikt också kommer innebära högre löpande drift- och supportkostnader även efter omställningen. Detta eftersom vi efter utveckling av verksamhetssystemen innehar ett system med fler funktioner än tidigare och därmed sannolikt får betala en högre löpande kostnad för drift och support än tidigare. Så förslaget bedöms innebära permanent ökade kostnader för verksamhetssystem hos den kommunala tillsynsmyndigheten.

Det ska införas bestämmelser i 1 kap. 14 § miljötillsynsförordningen som ger tillsynsmyndigheterna en skyldighet att lämna information till det gemensamma informationssystemet och det föreslås att förändringen bör gälla från 1 januari 2029. Miljöförvaltningen vill därför lyfta det faktum att

vi som tillsynsmyndighet i praktiken inte har full rådighet över möjligheten att uppfylla detta då det krävs att leverantörer av verksamhetssystem är fullt ut involverade för att vi som tillsynsmyndighet ska kunna uppfylla kravet.

Med anledning av ovanstående anser förvaltningen också att systemintegration bör vara frivillig i ett tidigt skede. Den nationella lösningen bör i ett inledande skede erbjuda flera rapporteringssätt, exempelvis genom fortsatt enkätbaserad rapportering, filimport via standardiserade mallar eller öppna API:er. Detta skapar även förutsättningar för att i praktiken utvärdera vilka lösningar som fungerar bäst innan mer långtgående krav fastställs.

Vid implementering av den del av förslaget som omfattar rapportering kommer konsekvenserna för oss som kommunal tillsynsmyndighet i omställningsfasen sannolikt att likna konsekvenserna för tillsynsvägledande myndigheter. Det kommer krävas personella resurser för att få rapporteringen att fungera vilket på kort sikt kan påverka tillgängliga resurser för tillsyn. Likaså krävs resurser i form av information och utbildning för både användare av nya tillsynsplattformen och nya arbetssätt för rapportering. Kunskap och förståelse för datastandarder är ett nytt område för oss som arbetar med tillsyn. Det är därför också viktigt att införandet utformas på ett sätt som inte medför oproportionerligt merarbete för kommunerna, särskilt i ett inledande skede. Det är väl känt att stora och komplexa projekt har störst förutsättningar att bli framgångsrika när intern samordning och gemensamma arbetssätt först etableras hos de ansvariga myndigheterna. Ett sådant angreppssätt skapar stabilitet, minskar genomföranderisker och ökar förutsättningarna för ett långsiktigt hållbart införande.

Mot denna bakgrund anser miljöförvaltningen att införandet av förslaget om digital uppföljning av utvärdering (rapportering) bör ske stegvis. I ett första skede bör fokus ligga på intern samordning mellan de tillsynsvägledande myndigheterna samt på att etablera en gemensam inrapporteringspunkt. Rapporteringskraven bör i inledningsfasen hållas på tydlig miniminivå med de justeringar som är nödvändiga för att möjliggöra samordning och gemensam hantering.

Förvaltningen är som sagt positiv till en nationell myndighetsgemensam webbplats för råd och stöd men vill också poängtera vikten av fortsatt möjlighet till personlig kontakt hos respektive tillsynsvägledande myndighet. Den möjligheten anser vi också bör finnas kvar även om vi förstår att det kan bli i begränsad utsträckning och att vissa svar istället kommer levereras i gemensamma forum på webbplatsen.

Bra att hänsyn tas till utvecklingen av det nya systemet för företagens miljörapportering om miljöfarlig verksamhet, för att möjliggöra synergieffekter för både företag och myndigheter i tillsynsprocessen.

Fungerande drift och support av nationell myndighetsgemensam webbplats för råd och stöd är centralt då dålig funktionalitet och driftstörningar kan riskera att försvåra tillgången till vägledning vid tillfällen då den behövs i tillsynen. För digitala lösningen för uppföljning och utvärdering är detta

såklart också viktigt men följderna kanske inte blir lika kritiska om rapporteringen försenas och det dessutom är de myndigheter som ska ha rapporteringen som också ansvarar för att rapporteringsfunktionen fungerar.

Sammanfattningsvis bedömer miljöförvaltningen att samordning före ambitionshöjning är avgörande för att förslaget ska bli genomförbart i praktiken och skapa långsiktig nytta för både tillsynsmyndigheter och tillsynsvägläddande myndigheter.

Helena Berg
Miljödirektör

Lotta Gunnarsson
Avdelningschef

Beslutet skickas till

Klimat- och näringslivsdepartementet kn.remissvar@regeringskansliet.se
och kopiemottagare kn.me.remissvar@regeringskansliet.se